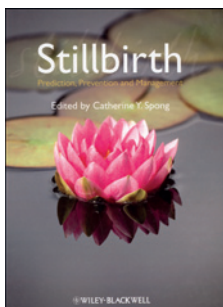

Brenn målebåndene

Catherine Y. Spong, red.
Stillbirth
 Prediction, prevention and management.
 260 s, tab, ill Chichester: Wiley-Blackwell,
 2011. Pris GBP 100
 ISBN 978-1-4443-3706-8

A bonfire of the tape measures var tittelen på anmeldelsen av denne boken i *The Lancet* (1). Anmelderen Gordon Smith skrev at i vår del av verden har man iverksatt en målrettet behandling i relasjon til individets genotype – man kartlegger nøye signalproteiner, og det er utviklet avanserte tekniske undersøkelser som sammenholder struktur og funksjon. I kontrast til slike avanserte undersøkelser er bruk av målebånd den eneste positive anbefalingen National Institute for Health and Clinical Excellence gir for å følge fosterveksten hos gravide med antatt lav risiko (2). Dette står i kontrast til at det nettopp er i gruppen kvinner med lav risiko at de fleste fostre dør. Temaet intrauterin fosterdød er fortsatt viktig. Antallet som dør, har endret seg lite de siste årene og utgjør nå majoriteten av perinatale dødstall.

Denne boken er skrevet av en rekke anerkjente forskere, de fleste fra Storbritannia og USA. Det er tre deler, hver med flere kapitler. I del 1 beskriver forfatterne epidemiologien, dvs. omfanget av problemet, i del 2 gir de en dypere innsikt i etiologi og årsak, og i del 3 kommer de med en nøye innføring i hvordan familier som har opplevd at fosteret dør, bør håndteres.

I den første delen får leseren innsikt i forskjellige klassifiseringssystemer, og man understreker nødvendigheten av ett felles klassifiseringssystem for å få økt kunnskap om emnet. I den andre delen viser bidragsyterne til hvor viktig det er med grundige undersøkelser i hvert enkelt tilfelle av fosterdød. Det inkluderer patologisk-anatomiske undersøkelser av foster og placenta for å kunne konkludere med en mest mulig nøyaktig dødsårsak. Nettopp dette presiserer de som viktig, slik at man i ettertid vet og ikke bare antar hva som var årsaken. Hvor viktig det er med kunnskap, utdyper de videre i siste del. Det mest verdifulle som klinikere kan gjøre for familiene, er å evaluere alle potensielle årsaker til dødsfallet. I ettertid har det vist seg at en sikker forklaring er den beste støtten foreldrene kan få. Det er usikkert om det skyldes mitt ståsted som obstetriker, men faktisk fant jeg mest ny viten i kapitlet om placenta og navlesnor. Kapitlet om psykososial omsorg ga også ny og verdifull innsikt.

Forfatterne skisserer ingen åpenbare løsninger på denne store og utilstrekkelig studerte utfordringen. Men de setter et sterkt og ettertrykkelig søkelys på et område der man i de siste årene ikke har oppnådd forbedringer. Redusert fostertilvekst er den suverent største enkeltfaktoren som kan settes i sammenheng med fosterdød, noe som man kan se i mer enn 40 % av tilfellene. Manglende tilvekst er ofte relatert til placentasvikt, og det blir derfor en utfordring å identifisere de affiserte fostrene tidligst mulig.

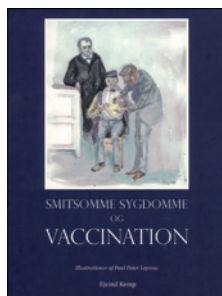
I en lavrisikopopulasjon av gravide har verken symfyse-fundusmålinger eller andre screeningmetoder vist seg å være effektive når det gjelder å diagnostisere manglende tilvekst eller å redusere forekomsten av intrauterin fosterdød. Til tross for dette er førstnevnte fortsatt den anbefalte metoden for å følge fostertilveksten. Med støtte i denne boken kan man faktisk spørre om det virkelig er på tide å tenne bålet?

Marit Martinussen
 Kvinneklinikken
 St. Olavs hospital

Litteratur

1. Smith GCS. A bonfire of the tape measures. Anmeldelse av: Spong CY. Stillbirth: prediction, prevention and management. *Lancet* 2011; 377: 1307.
2. Guidelines on antenatal care: routine care for the healthy pregnant woman. NICE clinical guideline 62. Oppdatert juni 2010. National Institute for Health and Clinical Excellence <http://guidance.nice.org.uk/CG62/NICEGuidance/pdf/English> (20.10.2011).

Lettlest om infeksjoner, men med usikker adresse

Ejvind Kemp

Smittsomme sykdomme og vaccination

178 s, ill. København: Forlaget Underskoven,
 2011 Pris DKK 200
 ISBN 978-87-92662-40-8

Ifølge vaskeseddelen presenterer denne boken «de første store seiere forskerne vant over smittsomme sykdommer, først og fremst ved hjelp av vaksinasjon». Den begynner, som man kan vente, med et kort kapittel om Edward Jenner (1749–1823) og koppevaksinering. Men forfatterens interesse er åpenbart Louis Pasteur (1822–95) og hans assistenter, spesielt Pierre Roux (1853–1933). Det meste dreier seg om deres oppdagelser og forholdet mellom dem, som tydelig svingte mellom beundring og misunnelse. Rivaliseringen mellom Pasteur og Robert Koch (1843–1910) får også en viss plass. «Samtaler» under togturen til og fra arbeidsområdet for en storstilt klinisk utprøving av miltbrannvaksine til sau, gir plass for korte beskrivelser av andre pionerer innen mikrobiologien. Etterordet avsluttes med en oppfordring til myndighetene om å satse på forskning for å føre sykdomsbekjempelsen fremover. Det er kanskje forfatterens hovedbudskap.

Boken er skrevet på et lettlest dansk med få faguttrykk, og den er illustrert med pene tegninger. Den må beskrives som en biografi med vekt på de vitenskapelige oppdagelsene. Spørsmålet er hvem som vil være målgruppe for en slik utgivelse. For meg gir den assosiasjoner til ungdomsserien *Historien om ...* en rekke berømte personer, med den forskjell at serieforfatterne beskrev hele livsløpet, mens man her går litt mer i dybden av en kortere periode. Det er mer tilpasset folk som spesielt er interessert i dette området, men fagfolk med interesse for disse forholdene vil trolig velge noe langt mer dyptgående. Selv om det er en del interessant stoff, er boken vanskelig å anbefale – den bommer i praksis på de tenkelige målgruppene.

Hanne Nøkleby

Divisjon for smittevern
 Nasjonalt folkehelseinstitutt